

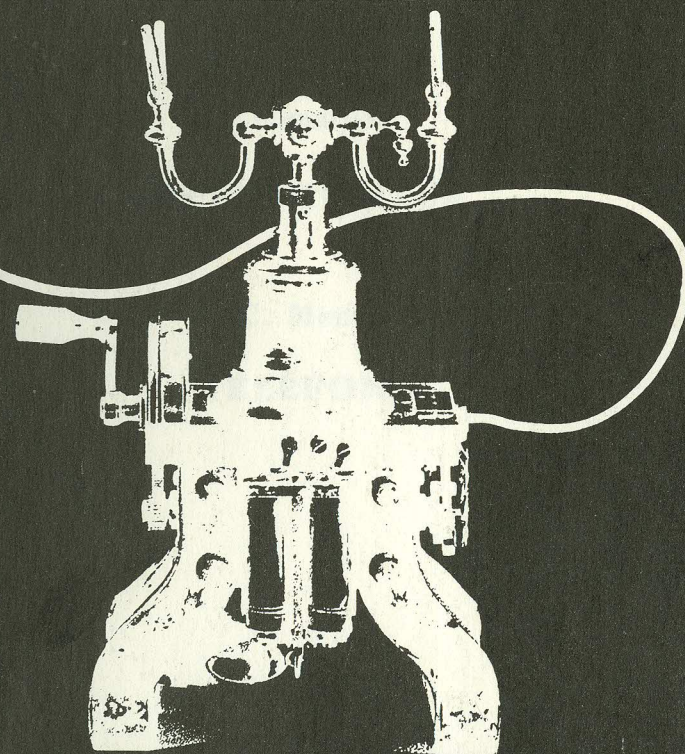

G.C. Menotti

· TELEFON ·

D. Cimarosa

· KAPELLMEISTER ·

Hind 40 kop.
Цена 40 коп.

Tr. 1. Tell. nr. 4629. Tiraaž 1000 eks. 1988.

RAT «Estonia»

A. Vivaldi

AASTAAJAD

1. Kevad

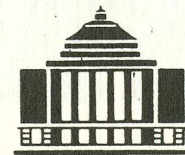
2. Talv

D. Cimarosa

KAPPELLMEISTER

G. C. Menotti

TELEFON

I osa

Antonio Vivaldi

Kaks osa viiulikontsertide tsüklist
«AASTAAJAD»

1. Kevad
Allegro
Largo
Allegro
2. Talv
Allegro
Largo
Allegro

Solistid — Eesti NSV teeneline kunstnik
MATI UFFERT
LEMMO ERENDI

RAT «Estonia» kammerorkester
Dirigent — VELLO PÄHN *E. Mas*

Antonio Vivaldi (1677–1741) umbes 450 säilinud kontserdist kannavad 28 programmilisi pealkirju. Viiulikontsertide tsüklist «Aastaajad» kuulub iga kontserdi juurde koguni sonett, mis täpsustab muusikat kirjeldavat sisu. Kontserdid on pühendatud krahv Venceslao Marzin'ile. Pühenduse tekstist võib mõista, et Vivaldi oli oma orkestriga kontserte krahvile korduvalt ette mänginud, värsid aga lisas — ja võib-olla kirjutas (nende autorit ei teata) — alles teose trükki andmisel. Küllap oli see tingitud tookord alles noorest programm-muusika vaimustusest, mis haripunkti jõudis XIX sajandil, meie ajaks aga on suures osas vaibunud. Praegusele kuulajale on Vivaldi muusika väljenduslik külg olulisem kui kirjeldav.

Domenico Cimarosa

KAPPELLMEISTER

Koomiline intermezzo
Kontsertettekanne

Maffeo Zanoni redaktsioon
Domenico Cimarosa libreto
Ivo Kuuse tõlkes

Kapellmeistri osas — Eesti NSV teeneline kunstnik
VOLDEMAR KUSLAP

RAT «Estonia» orkester
Muusikaline juht — VELLO PÄHN *E. Mas*
Orkestri kontsertmeister —
Eesti NSV teeneline kunstnik MATI UFFERT

Esietendus 25. detsembril 1978. a.

Itaalia XVII ja XVIII sajandi ooperitavade hulka kuulus lõbusate, tihti parodeerivate vahepalade — intermezzode esitamine tõsiste ooperietenduste vaheaegadel. XVIII sajandil arenes nendest rahvalikus laadis lühiteostest koomiline ooper (*opera buffa*), mütoloogiliste ja ajaloolise ainetikuga tõsise ooperi (*opera seria*) vastandvorm.

«**KAPELLMEISTER**» on kõverpeeglis nähtud miniatuurportree XVIII sajandi II poole ooperidirigendist orkestriproovis.

DOMENICO CIMAROSA (17. dets. 1749—11. jaan. 1801) oli Giovanni Paisiello (1740—1816) kõrval Itaalia XVIII sajandi II poole koomilise ooperi silmapaistvamaid autoreid. Tema õpingu- ja varasemad tööaastad möödusid Napolis, kus lavastati ka tema esimesed ooperid. Seejärel sai Cimarosa tellimusi Rooma, Venezia, Milano, Firenze, Verona jt. Itaalia linnade ooperiteatritelt. 1787—1791 töötas ta Peterburis Katariina II õukonnadirigendi ja -heliloojana, 1791—1793 Viinis, kus muuhulgas kirjutas oma kõige populaarsema ooperi «Salajane abielu» (II Matrimonio segreto). Meie lavadel on olnud see 1976. aastal «Vanemuises» ja 1984. aastal konservatooriumi õpestudio etendusena «Estonias». D. Cimarosa viimased eluaastad möödusid taas Napolis. Kui Napoleoni vallutussõdade mõjul kuulutati Napolis 1799. aasta algul välja Parthenope vabariik, läks helilooja sellega kaasa. Ta olevat olnud esimene, kes kirjutas orkestrisaate revolutsioonilisele laulule «Karmanjool». Sama aasta suvel võitis aga taas kuningavõim ja Cimarosa heideti neljaks kuuks vanglasse. Tingimused olid seal niivõrd julmad, et ta suri varsti pärast vabanemist.

Kolme loomingulise aastakümne jooksul jõudis D. Cimarosa kirjutada üle poolesaja ooperi, millede hulgas on ka *opera seriaid*. Meieni on jõudnud veel 5 oratooriumi, 10 kantaati, 32 üheosalist klaverisonaati, kümneid aariaid jne. D. Cimarosa elumõistvat, karakteritelt rikast ooperipärandit on tavatsetud nimetada kuldseks sillaks Pergolesi ja Mozarti kunsti vahel teel Rossini loomingu poole.

II osa

Gian Carlo Menotti

TELEFON

ehk
Armastuse kolmnurk

Koomiline lühiooper
Kontsertettekanne
Autori libreto Arne Miku tõlkes

Lucy — NSVL rahvakunstnik ANU KAAL
Ben — Eesti NSV teeneline kunstnik VOLDEMAR KUSLAP

RAT «Estonia» orkester
Dirigent — VELLO PÄHN *E. Meas*
Orkestri kontsertmeister — Eesti NSV teeneline kunstnik
MATI UFFERT

Esietendus 13. oktoobril 1973. a.

Ooperi sisu:

Kui ooperis on kaks tegelast, siis võib juba ette arvata, et nad on teineteisesse armunud. Benil on kiire Lucy jah-sõna kuulmisega, sest tal seisab ees pikk reis. Rongi väljumiseni on aega üsna vähe. Abieluettepanekut aga ei õnnestu kuidagi teha, sest ikka segab vahele kolmas — telefon. Lucy armastab telefoniga rääkida pikalt ja põhjalikult. Meeleheitel Ben leiab: «Pigem võiks tal olla mees, ämm ja armuke, kui see monstrum!» Lõpuks tuleb Ben päästvale mõttele helistada ise Lucyle lähimast telefoniautomaadist. Lucy nõustub rõõmuga saama Beni naiseks ja ooper lõppeb õnneliku duetiga läbi telefoni. Ben ülistab telefoni kui taevalikku leiutist ja lubab reisil olles helistada Lucyle iga päev.

*

Tuntumaid tänapäeva ooperiloojaid **GIAN CARLO MENOTTI** on rahvuselt itaallane, sündinud 1911. aastal. Pärast Milaano Konservatooriumi lõpetamist (1927) õppis ta veel Philadelphia Curtise Instituudis ja töötab sellest alates USA's.

Menotti ooperite edu on tingitud eelkõige tema suurepärasest lavanärvist. Tekst, muusika ja tegevus moodustavad lahutamatu terviku. Sageli lavastab ta oma oopereid ise, nende libretod on kõik tema enda kirjutatud. Menotti ooperite tegelasteks on enamasti inimesed tänapäeva suurlinnast. Ta on kirjutanud ka libreto ameerika helilooja Samuel Barberi ooperile «Vanessa» ning olnud selle teose esmalavastaja.

Oma muusikas taotleb Menotti eelkõige vahetut mõju kuulajale. Ta tunneb suurepäraselt nii vokaaltehnikat kui ka orkestri võimalusi. Omapärast helikeelt pole ta siiski loonud. Tema meloodiais võib leida küll Puccini, küll Gershwini mõjusid. Ise nimetab ta oma suurima eeskujuna Mussorgskit. Menotti ei eitagi paljude autorite mõju oma loomingule; kõik erinevad stiilivõtted sulatab ta aga meistrikäega loomulikuks psühholoogiliselt tõepäraseks ja efektseks tervikuks.

Maailmakuulsuse saavutas Menotti ooperiga «Konsul» (1950), mille aineks on bürokraatia muserdav mõju inimesele. Tema viieteistkümnest ooperist on mängitavamad koomiline ooper «Amelia läheb ballile» (1935), «Meedium» (1946), televisiooni-ooper «Amani ja öised külalised» (1951), «Bleecker-Streeti pühak» (1951), bufo-ooper «Viimane metslane» (1960), lasteooper «Appi! ... Appi!» (1968), «La Loca» (1979), Placido Domingole pühendatud «Goya» (1986) jt.

«Telefon» on kirjutatud 1947. aastal, esietendus (ühes «Meediumiga») toimus samal aastal Broadwayl.

ГАТ «Эстония»

А. Вивальди

ВРЕМЕНА ГОДА

(две части)

Д. Чимароза

КАПЕЛЬМЕЙСТЕР

Дж. К. Менотти

ТЕЛЕФОН

I часть

Антонио Вивальди

Две части из цикла концертов для
скрипки и камерного оркестра

«ВРЕМЕНА ГОДА»

1. Весна
Allegro
Largo
Allegro
2. Зима
Allegro
Largo
Allegro

Солисты — заслуженный артист Эстонской ССР
МАТИ УФФЕРТ
ЛЕММО ЭРЕНДИ

Камерный оркестр ГАТ «Эстония»
Дирижер — ВЕЛЛО ПЯХН

Из 450 сохранившихся концертов Антонио Вивальди (1677—1741) 28 носят программные названия. В цикле скрипичных концертов «Времена года» каждый из концертов сопровождается еще и сонетом, уточняющим содержание музыки. Концерты посвящены графу Венчеслао Марцину. Из текста посвящения видно, что Вивальди неоднократно исполнял графу концерты со своим оркестром, стихи же добавил — а возможно, и написал (автор неизвестен) — лишь при сдаче произведения в печать. Возможно, это было обусловлено тогда еще свежим увлечением программной музыкой, достигшим апогея в XIX веке и значительно угасшим к нашему времени. Для современного слушателя выразительность музыки Вивальди представляется более существенным фактором, нежели описательность.

Доменико Чимароза

КАПЕЛЬМЕЙСТЕР

Комическое интермеццо
Концертное исполнение

Редакция — Мафео Занони
Либретто — Доменико Чимарозы
Перевод на эстонской язык — Иво Кууск

В роли Капельмейстера —
заслуженный артист Эстонской ССР
ВОЛЬДЕМАР КУСЛАП

Оркестр ГАТ «Эстония»
Музыкальный руководитель — ВЕЛЛО ПЯХН
Концертмейстер оркестра — заслуженный артист
Эстонской ССР МАТИ УФФЕРТ

Премьера — 25 декабря 1978 г.

Для итальянской оперы XVII и XVIII веков характерно исполнение между действиями серьезных опер веселых, часто пародийных музыкальных антрактов — интермеццо. В XVIII веке от них получила свое развитие народно-бытового плана комическая опера (*opera buffa*) в противовес серьезной опере (*opera seria*) на мифологические и исторические сюжеты. «Капельмейстер» — преломленный в кривом зеркале миниатюрный портрет проводящего репетицию оперного дирижера второй половины XVIII века.